

Джо Р. Ландейл

БРЯГ КРАЙ МЪТНИ ВОДИ

София, 2014

Преводът е направен по изданието:

JOE R. LANSDALE

EDGE OF DARK WATER

Mulholland Books

LITTLE, BROWN AND COMPANY

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

Copyright © 2012 by Joe R. Lansdale

Foreword copyright © 2013 Dan Simmons

© Лидия Цекова, превод, 2014

© Издателство „Изток-Запад“, 2014

ISBN 978-619-152-398-6

ДЖО Р. ЛАНСДЕЙЛ

БРЯГ
КРАЙ МЪТНИ
ВОДИ

Прегovor Дан Симънс

Превод от английски

Лидия Цекова

Редактор

Милена Братованова

На Карън

Съдържание

Предговор / 7

Дан Симънс

Част първа

За пепел и мечти / 11

Част втора

Царството на змиите / 107

Трета част

Скунк / 173

Предговор

След първото издание на романа на Марк Твен „Приключенията на Хъкълбери Фин“ в Америка през 1885 г. се пишат стотици, ако не и хиляди щедрни сравнения с шедевъра на Твен от страна на издатели, рецензенти и/или критици на „съвременни“ романи. Почти всички тези сравнения са били неуместни или направо глупави, тъй като: а) *Хъкълбери Фин* е ненадминат роман за съзряването на едно момче, за моралното пробуждане и един мрачен период от американската история, представен на забележително народен език, характерен за региона и времето; б) както е казал Хемингуей: „Цялата съвременна американска литература произлиза от една книга на Марк Твен, наречена *Хъкълбери Фин*... Това е най-добрата книга, която имаме“; и в) Марк Твен е гений.

„Бряг край мътни води“ на Джо Р. Лансдейл е достойна да бъде сравнявана с „Приключенията на Хъкълбери Фин“ на Твен. Не саловете, нито чудесните и ужасяващите пътешествия по реката и в двете книги са първопричината Лансдейл и това, което може да се окаже неговият шедевър, да спечелят правото на това сравнение с шедевъра на Твен. Гласът на Сю Елън в целия роман е почти със сигурност най-силният, най-истински, най-забележително близо до характерния за региона и времето местен език след Хък Фин. Моралните решения на младата героиня в романа „Бряг край мътни води“ са сред най-сложните (при все това най-ясните), откакто Хък решава да „открадне“ Джим и да се озове в ада завинаги заради стореното. Книгата извиква в представите ни време и място, времето на Голямата депресия, Източен Тексас, въздейства извънредно силно, както и атмосферата на Марк Твен, която хвърля светлина върху региона край река Мисисипи в периода преди Гражданската война в Америка.

Пътуването по реката и брилянтното повествование и в двете книги са вик, изтръгнат от самото

сърце на мрачната действителност в Америка. И двете са творби на истински гении.

И накрая, ако трябва да цитираме Хемингуей колко чудесна е книгата на Твен, необходимо е да прибавим неговото съществено възражение: „Ако я четете, трябва да спрете там, където негърът Джим бива отвлечен от момчетата. Това е действителният край. Останалото е само залъгване.“ Било е (и остава) „само залъгване“, защото Твен решил, че краят на Хъкълбери Фин трябва да е такъв, че тя да е „още една книга за момчета“ (каквато е била целта му за „Приключенията на Том Сойер“), за да вървят продажбите и поръчките от библиотеките във викторианска Америка. И така, след появата на Том Сойер „Приключенията на Хъкълбери Фин“ е само една забавна и хубаво написана книга за момчета, независимо дали искаме да признаем това. Джим престава да е сложното човешко същество, възрастния Джим от останалата част на значимия роман, и Хък се превръща отново просто в приятел на Том.

„Бряг край мътни води“ не страда от простимото отстъпление на Твен на финала на *Хъкълбери Фин*, нито от липса на увереност в зрелостта и смелостта на читателската аудитория. Може би най-важното е, че романът се откроява самостоятелно и уверено в своята тъмна сила и красота и не са му нужни сравнения с никой друг роман.

Дан Симънс

*Надолу по реката отплаваха
всички мечти мечтани
по безлунни тъмни води.
Анонимен автор*

*Малка скала удържа огромна вълна.
„Одисея“, Омир*

Част първа

За пепел и мечти

1

Това лято татко премина от телефонни кабели и използване на динамит за избиване на рибата към отравянето ѝ със зелени орехи. Динамитът не бе чиста работа – преди две години някак си той отнесе двата му пръста, а лицето му бе обгорено от едната страна, мястото на пръв поглед приличаше на отпечатана целувка от червило, а при по-внимателно вглеждане – на някакъв обрив.

Телефонните кабели вършеха добра работа, макар и не чак толкова, колкото динамитът, но на татко не му харесваше да върти, докато жицата се нажежи и после да я хвърли във водата, за да „изпържи“ рибата. Каза, че винаги се е боял да не би някое от ония малки чернокожи момчета, които живееха по-нагоре по реката от нас, да е излязло да поплува и да получи някоя доза ток, и да се окаже по-мъртво от някой пън на кипарис или пък в най-добрия случай да стори нещо на мозъка му и да го превърне в бавноразвиващ се като братовчед му Рони, който нямаше достатъчно мозък да влезе на сухо, когато вали, и би се помайвал дори ако пада град.

Баба ми, гадната стара чанта, която за щастие вече бе мъртва, твърдеше, че баща ми притежава онова, което тя наричаше „ясновидство“. Казваше, че бил надарен и можел да вижда в бъдещето разни неща. Смятам, че ако беше така, щеше да си помисли предварително, преди да се напие, когато боравеше с експлозивите, които му отнесоха двата пръста.

А пък и никога не бях виждала такова съчувствие от негова страна относно цветнокожите, така че не вярвах на извинението му да върти телефонния кабел. Той не харесваше моята приятелка Джинкс Смит, която бе чернокожа. Стараеше се да изтъква, че сме по-добри от нея и семейството ѝ, макар че те имаха малка, но чиста къщичка, а ние имахме голяма и мръсна къща с порутена веранда, а коминът ни бе паянтов и подпрян от едната страна, имахме и две прасета, които

се въргаляха в пръстта и ровеха в двора. Що се касае до братовчед му Рони, не смятам, че баща ми изобщо го бе грижа по някакъв начин, той често му се надсмиваше и го имитираше, като се преструваше, че се блъска в стените, и се лигавеше. Естествено, когато бе добре пийнал, това не бе имитиране, просто прилика.

Да се върнем на това, че може би татко можеше да вижда в бъдещето, ала той бе твърде глупав, за да направи нещо по въпроса.

Както и да е, той имаше от онези торби-мрежи, десетина на брой, и двамата с чичо Джийн ги пълнеха със зелени орехи и камъни, за да натезат, завързваха ги с въжета, хвърляха ги във водата, а краищата завързваха за корени и дървета на брега.

Аз и приятелят ми Тери Томас бяхме отишли с тях да гледаме и помагаме, защото нямахме какво друго да правим. Когато му казах какво смятам да правя и къде отиваме, че искам и той да дойде с мен, на Тери не му се идваше, но накрая отстъпи, дойде и ми помогна да хвърлям мрежите и да изтеглям рибата. Бе наистина изнервен относно цялата тая работа, защото не харесваше нито баща ми, нито чичо ми. Аз също не ги харесвах, но обичах да съм навън и да върша неща, които мъжете вършат, макар че смятам, че бих била по-щастлива с въдица с кукичка, отколкото с отрова от орехи. Все пак обичах реката и да съм навън – повече, отколкото да съм въщи с парцал в ръка.

Баба ми от таткова страна винаги казваше, че изобщо не се държа като момиче и че трябва да си стоя въщи да се уча как да се грижа за градината, да чистя грах и върша женска работа. Тя се навеждаше напред в люлеещия се стол, поглеждаше ме без никаква любов в безизразните си очи и казваше:

– Сю Елън, как ще си намериш съпруг, като не можеш да готвиш, да се развъртиш с парцала и никога не си връзваш косата?

Разбира се, че не бе справедлива. Вече върших женска работа, откакто се помнех. Просто не ми идеше отръки. И ако сте вършили някога такава, знаете, че никак не е забавно. Харесваше ми да правя това, което правеха момчетата и мъжете, каквото правеше баща ми. Като се замислиш не беше кой знае колко – да лови риба и да залага капани за кожи, които да продаде, да отстрелва катерици от дърветата и да се хвали, все едно е убил тигър. Повечето хвалби сипеше, след като се наквасеше добре. Аз самата веднъж

вкусих от питието му и не ми хареса. Мога да кажа същото и за дъвченето на тютюн и цигарите и всичко, което има листа в него.

Що се касае до това да си прибера косата, тя всъщност говореше за определени религиозни правила, а аз не мога да си представя, че Бог с всичките си грижи би се интересувал толкова от моята прическа.

Деня, за който ви разказвам, татко и чичо Джийн бяха пили малко и хвърляха торбите, а водата ставаше тъмнокафява от орехите. Със сигурност след съвсем кратко време на повърхността се показаха няколко от мрежите и златист костур с обърнат нагоре корем.

Аз и Тери стояхме на брега и наблюдавахме как татко и чичо Джийн влязоха в лодката, отблъснаха се от брега, отидоха навътре със срекмето¹ и започнаха да събират рибата като орехи, изпадали на земята. Беше толкова много, че знаех, че ще ядем пържена риба не само довечера, но и утре вечер, а след това ще я ядем изсушена – това е другото нещо, което забравих да включа в списъка от неща, които не харесвам. Джинкс казваше, че сушената риба има вкус на вмирисани мръсни шорти и не искаше да чува възраженията ми. Ако беше опушена добре, всичко си бе наред, но сушената риба доста напомня дъвченето на гърди от мъртво куче.

Орехите всъщност не тровеха рибите така че да умрат, а ги зашеметяваха малко; караха ги да изплуват на повърхността – виждаха се бели коремчета, те напругаха хриле. Татко и Джийн ги събираха с кепче и ги слагаха в мокър чувал, за да изчистят после вътрешностите.

Мрежите бяха завързани за брега с въжета и аз и Тери отидохме там да започнем издърпването им. Орехите бяха все още достатъчно зелени, можеха да се използват пак да зашеметят още риба надолу по реката, така че се предполагаше да ги запазим. Хванахме едно въже и започнахме да дърпаме, но бе наистина тежко и не успяхме.

– Идваме да ви помогнем – извика татко от лодката.

---

¹ Кръгла мрежа с оловни топчета накрая, която се замаята, за да се лови риба с нея. (Всички бележки под линия са на преводача.)